

SKRIFTLIG FRÅGA TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2016-09-21
Besvaras senast
2016-09-28 kl. 12.00

Till statsrådet Helene Hellmark Knutsson (S)

2016/17:26 Rekryteringar till högskole- och universitetsstyrelser

I en kommentar till Macchiariniskandalen har statsvetarprofessorn Li Bennich Björkman hävdad att den i själva verket snarare är toppen på isberget eller visar på ett större systemfel.

Hon skriver: ”I vintras kom vi, jag och ett antal kollegor och forskare, ut med boken ”Det hotade universitetet”. Där diskuterar vi den utveckling som ägt rum inom universitets- och högskole-Sverige när det gäller hur rektorer tillsätts, hur styrelserna utses, hur administrativt linjestyre tar över en form av styre som varit universitetens signum, nämligen det kollegiala. När vi skrev boken hade vi kontakt med många, och den tystnadskultur som beskrivs på KI är tyvärr snarare regel än undantag. På universitet och högskolor i det öppna Sverige, institutioner som själva lär ut betydelsen av kritiskt tänkande och diskussion, bekräftar många att de är rädda. Ledningar som kräver ”lojalitet”, trakasserier och till och med avsked för den som inte rättar in sig hör till bilden. Många har kritiserat oss, hävdad att vi är nostalgiska bakåtsträvare som inte vill erkänna att universiteten nu befinner sig i en ny verklighet där det gäller att konkurrera, kommunicera varumärken och rekrytera handlingskraftiga rektorer som kan driva så kallat ”förändringsarbete” (försämringsarbete?). Det som hänt på KI och KS är, tyvärr måste jag tillägga, ett tydligt tecken på att den utveckling vi uppmärksammat redan gått alldeles för långt.”

Jag finner hennes kritik allvarlig och i många stycken träffande även om jag inte helt delar uppfattningen om det ”kollegiala styrets” välsignelser. Det är helt klart så att näringslivsintressen och näringslivsföreträdare har trängt ut företrädare för samhället och organisationslivet i bredare bemärkelse. Den kontakt med arbetslivet och lokalsamhället som företrädare för fackliga organisationer och kommunsektorn företräder har nedgraderats. Ej heller politiker ska göra sig besvär. Jag kan dela uppfattningen att rektor inte ska vara eller se sig som en verkställande direktör i ett företag. Forskning och högre utbildning är inte bara varor som ska säljas på en marknad. De representerar också något mer och annat. Det är inte heller bra om demokratin upplevs som frånvarande i högskolors och universitets inre liv.

Borgerligheten vill göra om våra högskolor och universitet till en form av friskolor, det vill säga att de ska drivas med skattepengar men att helt andra krafter ska styra verksamheten. Jag tror på ett politiskt inflytande över den högre utbildningen och forskningen, ett inflytande utan detaljstyrning och som

ger stor frihet för de enskilda högskolorna och universiteten.

Jag tror att politiken för den högre utbildningen och forskningen behöver ses över på många sätt. Dock kan man börja med styrelsernas sammansättning, som i sin tur kan påverka rektorsrekryteringarna.

Avser statsrådet att se över styrelsesammansättningen på våra universitet och högskolor?

.....

Peter Persson (S)

Överlämnas enligt uppdrag

Lisa Gunnfors